

בס"ד. שיחת ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. "יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו"¹.

זוהי התחלת הרשימה הידועה מג' תמוז — שבו היתה התחלת השחרור והגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שיצא מהמאסר ב"שפאלערקע" לביתו (ברחוב מאַחאָוואַיא), על מנת לנסוע בו ביום לקאַסטראַמאַ [ואע"פ שגם הנסיעה לקאַסטראַמאַ היתה בתור עונש, שילוח², הרי נסיעה זו עצמה היתה ענין גדול (שנעשה מצב קל יותר לגבי המצב שלפנ"ז), ובפרט כפי שהתברר אח"כ שהיתה זו התחלת הגאולה בשלימות ב"ב-י"ג תמוז³], וקודם פרידתו, אמר:

"יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו, השי"ת זאָל זיין מיט אונז, און וועט זיין מיט אונז (היינו, ש"יהי" הוא לשון בקשה וגם לשון הבטחה) כאשר הי' עם אבותינו, הגם מיר זיינען דאָך ניט גלייך לאבותינו (שלכן צריך לבקש "יהי ה' אלקינו עמנו .. אל יעזבנו ואל יטשנו") וכו'" (כפי שנדפסו הדברים ברשימה⁴ בדיוק בכל הפרטים).

ב. ו"הימים האלה נזכרים ונעשים"⁵ — "כשהם נזכרים הם נעשים"⁶:

כל עניני טוב וקדושה שישנם במשך השנה — חוזרים ונשנים בכל שנה ושנה באותו אופן כפי שהיו בפעם הראשונה, ואדרבה: ביתר שאת וביתר עוז, כמובן מדברי רבינו הזקן באגה"ק⁷ בנוגע לר"ה. ולכשתמצי לומר — הרי זה תוכן הציווי "מעלין בקודש"⁸, שזהו

4 בלקו"ד ח"ד תרצא, ב [ע' א'שיג] ואילך.
ולאח"ז בשה"ש תרפ"ז ע' 169 ואילך. וש"נ.
5 אסתר ט, כח.

6 רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת'
בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

7 סי"ד.

8 ברכות כח, א. וש"נ.

1 מלכים"א ח, נז. וראה גם שיחת ש"פ קרח, ג' תמוז תשכ"ח ס"ח (תו"מ חנ"ג ע' 168 ואילך). וש"נ.

2 כפי שנקרא בשפת המדינה ההיא: "ססילקע" (אַ פאַרשיקונג).

3 ראה גם תו"מ חמ"ז ריש ע' 294.

4 וש"נ.

אפילו בנוגע למעשה בני אדם, ועאכו"כ בנוגע לענינים שבאים מלמעלה — שהרי "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל"⁹, וכיון שהקב"ה צוה לבנ"י שצ"ל הסדר ד"מעלין בקודש", הרי זה "דבריו" "חוקיו" ו"משפטיו", שגם הוא עושה כן — שבכל שנה ושנה נמשכים הענינים מלמעלה ביתר שאת וביתר עוז.

ומזה מובן גם בנוגע לג' תמוז, שבכל שנה ושנה חוזר ונשנה הענין ד"יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו וגו'" — נתנית כח על הבקשה באופן של אתערותא דלתתא, שעל ידה נמשך מלמעלה ב"מדה כנגד מדה"¹⁰, וכמה פעמים ככה.

ג. והענין בזה בעבודת האדם:

"אבותינו" ו"עמנו" הם שני ענינים בכללות הציור קומה של עם ישראל — שני דורות. ודוגמתם בציור קומה של כל אחד מישראל בפרטיות הם שני הענינים של מוחין ומדות: "אבותינו" הם המוחין, ו"עמנו" הן המדות, כיון ש"חב"ד נקראו אמות ומקור למדות, כי המדות הן תולדות חב"ד"¹¹ (כפי שמבאר בעל הרשימה במאמרו על פסוק זה¹² תוכן הענין ד"אבותינו" ו"עמנו" בכחות האדם).

והנה, העבודה שמצד המוחין היא קלה יותר מהעבודה שמצד המדות — שהרי האדם מבין בשכלו כיצד צריך להתנהג¹³, והחסרון הוא מצד המדות.

וכמובן גם מהמבואר בספרי קבלה¹⁴ שהשבירה דתהו היתה רק בו' מלכין קדמאין, שדוגמתם בכחות האדם הו"ע המדות, משא"כ במוחין לא הי' ענין של שבירה, אלא רק פגם כו'.

וככל הענינים — מרומז גם ענין זה בנגלה דתורה¹⁵:

איתא בגמרא¹⁶: "אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות", והיינו, שכאשר ישנו ענין המוחין, לא יכול להיות ענין של חטא, ורק כשחסר ענין המוחין — ש"נכנס בו רוח שטות" (היפך השכל) — אזי יכול להיות ענין של חטא.

14 ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתב (מע"ח). ביאורה"ז לאדהאמ"צ פינחס

קיא, רע"א [רכה, סע"ב. וש"נ לע"ח]. ובכ"מ.

15 ראה גם לעיל סע"ע 281. וש"נ.

16 סוטה ג, א.

9 תהלים קמז, יט. וראה שמו"ר פ"ל, ט.

10 סנהדרין צ, סע"א. סוטה ח, ב ואילך.

11 תניא פ"ג.

12 סד"ה יהי ה"א עמנו תש"י (סה"מ

תש"י ע' 57).

13 חסר קצת (החור"ל).

וההסברה בזה — לפי שמצד המוחין מבין האדם ש"אין דבר עושה את עצמו"¹⁷, אלא "יש בעה"ב לבירה זו"¹⁸, ולכן, עליו לברר מהו רצונו של בעה"ב, ולמלא רצונו, ועאכו"כ שלא לעשות היפך רצונו. וענין זה מובן בפשטות בשכל האדם — לא רק בשכל של נפש האלקית, אלא גם בשכל של נפש הבהמית.

וכיון שהמוח שליט על הלב בטבע תולדתו¹⁹ — הרי ההבנה בשכל שבמוח צריכה לפעול גם על המדות שבלב ("ע"י ה"בכך", שממנו נולדים המדות), וגם למטה מזה — על המחשבה דיבור ומעשה שלו בעבודת הבירורים.

אלא שיש הפסק והבדל בין השכל שבמוח ובין המדות (שזהו עיקר ענין האדם, ובזה היא עיקר עבודתו), שזהו ענינו של "עמלק", עליו נאמר²⁰ "ראשית גוים עמלק", מלשון "ומלק את ראשו ממול ערפו"²¹, להפסיק בין המוחין למדות, שההתבוננות שבמוח לא תומשך במדות שבלב.

ולכן יש צורך בסיוע מלמעלה, שלא להתפעל מפיתויי היצה"ר ומענינים המונעים ומעכבים, כמארז"ל²² "אלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו".

ועל זה היא הבקשה: "יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו" — שכמו שהוא אצל "אבותינו", בחי' המוחין, ששם אין מקום כלל למציאות החטא, יומשך כן גם במדות ("עמנו"), והיינו, שלא יהי' הפסק בין המוחין למדות, ועי"ז יומשך גם בעבודת הבירורים ע"י מחשבה דיבור ומעשה, היינו, שההנהגה בפועל תהי' כפי ההבנה שבשכל.

ד. וענין זה נאמר כבר בג' תמוז, שאז הי' עדיין מעמד ומצב של גלות (אלא שזהו רק עונש קל יותר קצת), ואעפ"כ, סומכים על הקב"ה, שימלא את הבקשה "יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו".

ועד שנמשך באופן — כפי שמסיים ברשימה — ש"לכל בני יהי' אור ברוחניות ובגשמיות":

(20) בלק כד, כ.

(21) ויקרא ה, ח. וראה תו"א תצוה פה,

א.ב. אוה"ת פ' זכור ע' א'תשפט.

(22) סוכה נב, ריש ע"ב. וש"נ.

(17) ראה חובת הלבבות פ"ה.

(18) ראה ב"ר רפל"ט.

(19) ראה תניא פ"ב (יז, רע"א). מזח"ג

רכז, א. ועוד.

"אור" — הו"ע המוחין, כמ"ש²³ "החכם עיניו בראשו והכסיל בחושך הולך", כי, כשמאיר אור המוחין אזי נעשה מואר ("ליכטיק").

וכיון ש"יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו", היינו, שמאיר אור המוחין, אזי "לכל בני" יהי' אור".

ובלשון הכתוב²⁴: "לכל בני ישראל הי' אור במושבותם" — בכל מקום שנמצאים, בארץ הקודש או בחוץ לארץ, בימים קדושים או בימי החול, אצל יושבי אוהל או אצל בעלי עסק.

ומסיים: "ברוחניות ובגשמיות" — לא כהלשון הרגיל ברוב המקומות: "בגשמיות וברוחניות" (תחילה גשמיות ואח"כ רוחניות), אלא "ברוחניות ובגשמיות" — כיון שכאן מדובר אודות סדר ההמשכה מלמעלה למטה, החל מההמשכה מ"אבותינו", בחי' המוחין, לבחי' המדות, "עמנו", ולאח"ז נמשך בכל ענינו — ברוחניות, ועד שנמשך גם בגשמיות, שבכל הענינים "יהי' אור".

וכל זה נמשך "לכל בני", ובפרט לאלו שהולכים בדרכיו ובאורחותיו אשר הורנו.

ולאח"ז הולך כל אחד לבטח דרכו לגאולה די"ב-י"ג תמוז — שאז נאמרת ברכת הגומל: "שגמלני טוב", ובעניית "אמן", שמורה על נצחיות הענין²⁵,

ובאופן שמגאולה זו באים לגאולה הכללית, השלימה והאמיתית, ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ה. ע"פ האמור — יובן גם מה שנאמרו כאן ב' השמות "הוי' אלקינו":

ובהקדם המבואר²⁶ בפירוש הכתוב²⁷ "הוי' אלקינו הוי' אחד" — שנאמרו כאן ד' ענינים, שבכללות הם כנגד ד' אותיות שם הוי', שענינם בספירות הוא חכמה ובינה ז"א ומלכות: "אחד" — שרומז על ז' רקיעים וארץ (ח) וד' רוחות השמים, שבהם ממשיכים אלופו (א) של עולם²⁸ — קאי על ספירת המלכות, שבה שייך הענין דז' רקיעים וארץ. "הוי' "

(26) ראה ד"ה שמע ישראל תש"כ ספ"א

(תו"מ חכ"ז ע' 4). וש"נ.

(27) ואתחנן ו, ד.

(28) ראה לקו"ש חי"א ע' 11. וש"נ.

(23) קהלת ב, יד.

(24) בא יו"ד, כג.

(25) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 65. וש"נ.

— ששם הוי' הוא בתפארת²⁹, הו"ע בחי' ז"א. "אלקיננו" — קאי על בינה, ש"מינה מתערין דינין"³⁰, שזהו"ע שם אלקים, מדת הדין. ו"הוי" (הא') — הו"ע שם הוי' שבחכמה.

[וכאן רואים הענינים המופלאים שבפירוש רש"י:

דובר בהתוועדות שלפנ"ז³¹ אודות פירוש רש"י על הפסוק³² "אני ה' אלקיכם" [לא כדברי הגמרא במסכת מנחות³³: "כתיב בה (בפרשת ציצית) אני ה' אלקיכם שתי פעמים, אני הוא שעתידי ליפרע, ואני הוא שעתידי לשלם שכר", אלא] "אני ה' — נאמן לשלם שכר", "אלקיכם — נאמן להפרע".

וההסברה בזה — בפנימיות הענינים — כי, שם הוי' הוא בחכמה, שכולה חסד, כמ"ש³⁴ "החכמה תחי", ולכן נמשך מזה רק ענין השכר — "נאמן לשלם שכר"; ושם אלקים ("אלקיכם") הוא בבינה, ש"מינה דינין מתערין", ולכן נמשך מזה ענין העונש — "נאמן להפרע".

ובהקדמה — שאע"פ שהשמות הוי' ואלקים הם מז' השמות שאינם נמחקים³⁵ שהם מצד ז' המדות³⁶, הנה בכללות יותר ישנם גם במוחין: שם הוי' — בחכמה, ושם אלקים — בבינה.

והענין בזה:

חכמה — היא למעלה מעולמות, אבל היא ראשית ומקור לעולמות. וזהו שהוי' בחכמה — כי שם הוי' הוא מלשון מהוה³⁷, אלא שהתהוות זו היא באופן דהי' הוה ויהי' כאחד³⁸, כיון שלמעלה מהחכמה לא שייך כל הגדר דהי' הוה ויהי', שיהי' צורך לחדש שהם "כאחד", ורק בחכמה שהיא כבר ראשית ומקור לעולמות שייך לומר הי' הוה ויהי' כאחד (ואילו שם הוי' שלמעלה מחכמה הוא הוי' שאין לו פירוש³⁹).

אמנם, בחי' החכמה היא רק מקור לעולמות; ואילו התהוות

(36) ראה תו"א שם. מאמרי אדה"ז על פרשיות — נח ע' סג (מע"ח). תו"ח נח סד, סע"ג (וש"נ). ובכ"מ.

(37) זח"ג רנז, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. תניא שעהיה"א רפ"ד. ובכ"מ.

(38) זהר ופרדס שם. תניא שם פ"ז (פב), א. שו"ע אדה"ז אר"ח רס"ה.

(39) ראה סה"מ תרנ"ד ע' שפד. המשך תער"ב פר"ה (ח"א ע' תטז [ח"ב ע' תקעג] ואילך). ועוד.

(29) ראה תו"א נח י"ד, ב (מכהאריז"ל ופרדס). ובכ"מ.

(30) ראה זח"ב קעה, ב. לקו"ת תזריע כג, סע"ב. שה"ש כז, ב. וראה גם תו"מ ח"י"ב ע' 135. וש"נ.

(31) שיחת ש"פ שלח סי"ח (לעיל ע' 335).

(32) ס"פ שלח.

(33) מד, א.

(34) קהלת ז, יב.

(35) שבועות לה, סע"א.

העולמות בפועל היא ע"י המדות, שבעת ימי הבנין, וההתחלה היא בכינה, שנקראת "אם הבנים"⁴⁰ (והו"ע השבת שלפני שבעת ימי הבנין⁴¹). וזהו ששם אלקים הוא בכינה — כי, שם אלקים מורה שהוא בעל הכחות (כמבואר בטושו"ע⁴² בנוגע לכוונת ופירוש המלות בנוסח הברכות), והרי "כח" הו"ע שבא בהתלבשות בפנימיות (כמבואר בחסידות⁴³), שלכן הרי זה באופן של התחלקות — ריבוי כחות, וגם שם אלקים הוא לשון רבים⁴⁴, שזהו מצד ההמשכה וההתלבשות למטה בעולם (שלכן נקרא גם דיין בשם "אלקים"⁴⁵).

וזהו הבקשה "יהי הוי" אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו" — דלכאורה, כיון ש"אבותינו" ו"עמנו" הם שני ענינים נפרדים, איך יתכן שהוי" יהי' עמנו כאשר הי' עם אבותינו? ולכן מזכירים (לא רק שם הוי', אלא) "הוי" אלקינו", ששם אלקים הוא בכינה, ששייכת כבר לענינים שלמטה הימנה, ולכן על ידה יכולים לפעול ששם הוי' יומשך מ"אבותינו" להיות "עמנו".

ו. וה"בכ"ן" מזה בנוגע לעבודה:

לא מספיק ענין המעשה בפועל, אלא צריך להיות גם ענין ההבנה וההשגה. ובלשון הרמב"ם⁴⁶: "יסוד היסודות ועמוד החכמות (ר"ת הוי"⁴⁷) לידע שיש שם מצוי ראשון וכו'", שבזה מחוייב כל אחד מישראל.

והענין בזה — דלכאורה אינו מובן: כיון שמציאותו של הקב"ה ("מצוי ראשון") היא סוג מציאות אחרת לגמרי מציאות הנבראים, איך שייך שהאדם יוכל להבין ולקשר זאת עם מציאותו ועניניו? ! אך הענין הוא — שצריך "לידע שיש שם מצוי ראשון", ש"דעת הוא לשון התקשרות והתחברות, שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאד ויתקע מחשבתו בחוזק כו"¹¹, ועי"ז בא הענין בהבנה והשגה, ובאופן ששייך למציאותו.

זאת ועוד:

-
- 40) ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד. ועוד.
 ושי"נ. 44) ראה גם פרש"י וירא כ, יג. וישלח.
 41) ראה פרדס שער ד (שער עצמות לה, ז.
 וכלים) פ"ז. תורת העולה (להרמ"א) ח"ג
 פנ"ט. פ"י חכמוני (לר' שבתי דונולו) לספר
 יצירה פ"ד מ"ד. 46) הלי' יסוה"ת בתחלתן.
 42) אר"ח ס"ה. 47) סדה"ד ד"א תתכו. שה"ג (להחיד"א)
 43) ראה אוה"ת ענינים ע' קיא ואילך. מע' רמב"ם. וראה גם "פירוש" לרמב"ם שם.
 44) ראה גם פרש"י וירא כ, יג. וישלח.
 45) ראה פרדס שער ד (שער עצמות לה, ז.
 וכלים) פ"ז. תורת העולה (להרמ"א) ח"ג
 פנ"ט. פ"י חכמוני (לר' שבתי דונולו) לספר
 יצירה פ"ד מ"ד.
 46) הלי' יסוה"ת בתחלתן.
 47) סדה"ד ד"א תתכו. שה"ג (להחיד"א)
 מע' רמב"ם. וראה גם "פירוש" לרמב"ם שם.

יכולים לחשוב שמספיק ענין הדעת בלבד, ואילו בנוגע לחכמה ובינה — די בכך שישמע ממישהו אחר את מקור השכל (חכמה), והוא יעסוק רק בהתפשטות השכל בהבנה והשגה (בינה); או שישמע ממישהו אחר לא רק את מקור השכל אלא אפילו את התפשטות השכל בהבנה והשגה, ואילו אצלו יהי' רק ענין הדעת, ש"יתקע מחשבתו בחווק".

אך תורת חסידות חב"ד אומרת שאין האמת כן, אלא אצל כל אחד צריכים להיות ג' הענינים דחכמה בינה ודעת, והיינו, שצריך להתייגע בעצמו גם על התפשטות השכל בהבנה והשגה, וגם על מקור השכל; וכהפס"ד בהל' תלמוד תורה⁴⁸ שכל אחד חייב להתייגע בתורה כפי שיד שכלו מגעת כו'.

ונקודת הענין — שכיון שלכל אחד יש עשר כחות, צריך להתייגע בכל עשר כחותיו. — בתחילה צריך אמנם לקבל מרבו, ובאופן ש"שפתותיו נוטפות מר"⁴⁹, שדוקא אז יכול לקבל כדבעי; אבל לאחרי כן צריך להתייגע בעצמו בכל עשר כחותיו, ובאופן שמההבנה וההשגה שבמוחין יומשך במדות שבלב, ועד למעשה בפועל — בהתאם לבקשה "יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו".

ז. וכאשר העבודה היא בכל עשר כחות הנפש — אזי מקבל גם את העשר כחות דלמעלה כו'.

וכמבואר בתורה אור⁵⁰ על הפסוק⁵¹ "לא תהי' משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא", שנוסף על שלילת הענין ד"משכלה" ו"עקרה" עי"ז שההתבוננות שבמוח נמשכת במדות שבלב, ישנם גם הענינים שנותנים מלמעלה⁵² — "את מספר ימיך אמלא", ש"מספר" הוא ע"ד "השמים מספרים"⁵³, שפירושו "מנהרין ומנצצין כספירין"⁵⁴, ו"מספר ימיך הוא אור שבתוך הימים", שזהו מה שנמשך מלמעלה כו', ועד לענין ד"אמלא", בגימטריא ע"ב⁵⁵, שזהו המספר דשם הוי' במילוי יודי"ן⁵⁶.

וגם ענין זה מרומז במ"ש "יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם

(48) לאדה"ו פ"א ה"ד.

(49) שה"ש ה, יג. וראה שבת ל, ב. וש"נ.

(50) משפטים עח, ד ואילך.

(51) משפטים כג, כו.

(52) וכמבואר בסידור (עם דא"ח) בהערה

(53) לתיקון חצות (קנא, סע"ג [רכח, ג] ואילך) שלאחרי שהאדם מייגע את עצמו בעבודתו,

אזי נמשך לו מלמעלה כו'.

(53) תהלים יט, ב.

(54) ראה זח"ב קל, ב.

(55) בעה"ט עה"פ (משפטים שם). וראה

גם סה"מ תרח"צ ע' קנד.

(56) ראה תו"מ ח"ג ריש ע' 296. וש"נ.

אבותינו" — שנוסף על המשכת המוחין ("אבותינו") במדות ("עמנו"), ישנם גם הענינים שנמשכים מלמעלה ("הוי' אלקינו"), כך, שניכר עליו שהוא יהודי שישנם אצלו בשלימות לא רק הענינים דמחשבה דיבור ומעשה, מדות ומוחין, אלא גם האור שמאיר מלמעלה.

וזהו שמסיים ברשימה דג' תמוז ש"לכל בני' יהי' אור", ומוסיף "ברוחניות ובגשמיות" — כיון שנמשך ממקום כזה שלגביו רוחניות וגשמיות הם בשוה ממש, ולכן נמשכים כל הענינים "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁵⁷, ומתוך שמחה וטוב לבב — כן תהי' לנו.

* * *

ח. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ויקח קרח וגו'.

* * *

ט. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁵⁸ "אֶל אֱלֹקֵי הַרוּחוֹת", "יודע מחשבות, אין מדתך כמדת בשר ודם, מלך בשר ודם שסרחה עליו מקצת מדינה, אינו יודע מי החוטא, לפיכך כשהוא כועס נפרע מכולם, אבל אתה לפניך גלויות כל המחשבות ויודע אתה מי החוטא", "האיש אחד", "הוא החוטא ואתה על כל העדה תקצוף? אמר הקב"ה, יפה אמרת, אני יודע ומודיע מי חטא ומי לא חטא",

— שאצל כל העדה הי' רק "סרחון" ("סרחה"), שמורה על הנהגה באופן המאוס אצל המלך, אבל לא היתה אצלם מרידה במלך (שעל זה חייבים מיתה), ורק "האיש אחד" שהסית והביא אותם לידי סרחון זה, הוא ה"חוטא" במרידה ממש נגד המלך, וא"כ, לא יתכן שאלה שרק "סרחו" ייענשו בעונש החמור של החוטא —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ג ע' 51 ואילך.

י. ויש לבאר גם הטעם לכך שבהתחלת הענין נאמר⁵⁹ "וישמע משה ויפול על פניו", "מפני המחלוקת, שכבר זה בידם סרחון רביעי וכו' (ולכן) נתרשלו ידיו וכו'"⁶⁰, ורק לאח"ז טען משה להקב"ה "האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף" — שזהו בגלל מה שאירע בינתיים —

לשון רש"י: "משל לבן מלך שסרח על אביו כו", ואילו בפסוק "אֶל אֱלֹקֵי הַרוּחוֹת" מביא משל מ"מלך בשר ודם שסרחה עליו מקצת מדינה".

(57) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

(58) טז, כב.

(59) פרשתנו שם, ד ובפרש"י.

(60) ויש להעיר גם על הדיוק בהמשך

שמשה אמר להם "קחו לכם מחתות .. ושימו עליהן קטורת לפני ה'"⁶¹,
וכן עשו, "ויקחו איש מחתתו .. ושימו עליהם קטורת ויעמדו פתח אוהל
מועד"⁶²:

בתחילה נפל משה על פניו ונתרשלו ידיו כו' — כיון שחשב
שכוונתם לחלוק על הקב"ה, על ה' ועל משיחו, ו"כבר זה בידם סרחון"⁶³
רביעי וכו'".

אבל כיון ש"אוהב ישראל היי"⁶⁴, התחיל לחשוב שיתכן שאין
כוונתם לחלוק על הקב"ה, אלא אדרבה, כוונתם לשם שמים — שחפצם
ורצונם במעלת הקדושה של כה"ג, או מעלת הקדושה של נשיא בישראל
כמו משה רבינו, שהרי זה עתה שמעו משה רבינו "מי יתן כל עם ה'
נביאים"⁶⁵, ובמ"ת נאמר להם "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים"⁶⁶, שפירושו
"כהנים גדולים"⁶⁷. ולכן, גם לאחר שמה רבינו אמר להם "אנו אין לנו
אלא ה' אחד ארון אחד ותורה אחת ומזבח אחד וכה"ג אחד"⁶⁸, אין זו
"עוולה" גדולה כ"כ שמבקשים כולם כהונה גדולה.

ולכן אמר להם: "הא לכם תשמיש חביב מכל היא הקטורת כו"⁶⁸,
[ואין להקשות איך הציע להם משה להקטיר קטורת]⁶⁹, בה בשעה
שאסור לזר להקטיר קטורת, וא"כ יש בזה משום "לפני עור לא תתן
מכשול"⁷⁰ — כי, כאשר משה מצווה להקטיר קטורת, הרי זה ציווי ה'⁷¹
(בתור הוראת שעה — ע"ד שהקטיר משה בשבעת ימי המילואים)⁷²,
וחשיב כעבודת הקטורת. ולכן ה' הציווי "וירם את המחתות גו' כי
קדשו", "שהרי עשאוים לכלי שרת"⁷³, ועד שנעשו "ציפוי למזבח"⁷⁴ —
דאף שיש צורך בכך, כהמשך הכתוב⁷⁵: "זכרון לבני ישראל למען אשר
לא יקרב איש זר להקטיר קטורת", הרי אי אפשר שיהיו "ציפוי למזבח"
אלא לאחר שנתקדשו כו']

(כג), י"ל (בדוחק עכ"פ) שזהו לפי שנביאי

הבעל היו גוים (ואילו לבני"י שנכחו במעמד

זה נאמר רק "עד מתי אתם פוסחים על שתי

הסעיפים גו'" (שם, כא)).

(70) קדושים יט, יד.

(71) ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 72 הערה 11.

(72) צו ח, כח ובפרש"י. וראה גם פרש"י

נשא ז, יד.

(73) פרשתנו יז, ב ובפרש"י.

(74) שם, ד.

(75) שם, ה.

(61) שם, ו-ז.

(62) שם, יח.

(63) הטעם שגם כאן נאמר הלשון "סרחון"

(ולא "חטא") — ראה לקו"ש שבפנים הערה

23.

(64) מנחות סה, א-ב.

(65) בהעלותך יא, כט.

(66) יתרו יט, ו.

(67) בעה"ט עה"פ.

(68) פרש"י פרשתנו שם, ו.

(69) ומה שמצינו באלהיה הנביא שהציע

לנביאי הבעל להקריב קרבן כו' (מלכים-א יח,

ובראותו שמוכנים לכך, למרות ש"התרה בהם.. שכולם אוכדים
ואחד נמלט"⁷⁶,

— וע"ד שמצינו בזמן בית שני, שהיו נותנין ממון על כהונה גדולה, כדי להכנס ביהכ"פ לפני ולפנים להקטיר קטורת, וכיון שרשעים היו, לא היו מוציאינן שנתן⁷⁷ (ועד שהיו צריכים לגרור ("ארויסשלעפן") אותם משם כו"⁷⁸), ולכאורה אינו מובן: לאחרי שראו מה שאירע בשנה שעברה עם הכה"ג הרשע שנכנס לקד"ק, למה רצו גם הם להכנס לשם, בידעם שגם להם עלול לקרות כן?! — אלא מכאן רואים עד כמה הי' יקר אצלם להכנס להקטיר קטורת לפני ולפנים ולכפר על בני"י ("אחת בשנה יכפר גו"⁷⁹), ולכן נשתוקקו לזה ביותר, עד כדי כך, שהיו מוכנים למסור נפשם⁸⁰ —

ולקחו איש מחתתו ועמדו פתח אוהל מועד — שמזה מוכח שאין כוונתם לחלוק על הקב"ה, אלא אדרבה: לברר שבחירת משה באהרן לכהונה גדולה אינה דבר שבדה משה מלבו⁸¹, אלא בשליחותו של הקב"ה, שבחר באהרן ("האיש אשר יבחר ה"⁸²) לכהונה גדולה — אזי הי' יכול לטעון להקב"ה: "א-ל אלקי הרוחות", "יודע מחשבות כו"י" — שהרי זה ענין התלוי במחשבתם (אם כוונתם למרוד כו', או שכוונתם לשם שמים), ולכן לא יתכן ש"האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף" לכלות אותם כרגע.

יא. בנוגע ללימוד ענין בהערות אאמו"ר על הזהר — איתא בזהר בפרשתנו⁸³ "אלמלי דינא לא אשתכח בעלמא לא הוו ידעי בני נשא מהימנותא עילאה, ולא ישתדלון בני נשא באורייתא, ולא יתקיימו פקודי אורייתא פולחנא שלימותא וכו'". ומבאר אאמו"ר⁸⁴, "יל"פ מהימנותא עילאה הוא יחוד או"א שבפסוק ראשון דשמע, והוא באמונה בהוי' אחד, זהו מהימנותא עילאה. אורייתא הוא בז"א. פקודי אורייתא שהם מצות הם במל'. .. ובכלל הוא הג' בחי' בינה ז"א מל', אמי אחותי בתי⁸⁵. ובכל אלו הג' יש בחי' דינן⁸⁶. זהו אלמלי דינא לא אשתכח כו'".

76 פרש"י שם טז, ז.

77 יומא ה, סע"ב ובפרש"י.

78 ראה זח"ג קב, א ובנצו"ז שם אות ו.

82 (82) שם, ז.

83 ח"ג קעח, ב.

84 לקוטי לוי"צ הערות לזח"ג ס"ע שפג ואילך.

85 בלקו"ת [אמור לה, סע"א ואילך] —

86 בהביאור דונקדשתי (לקולוי"צ כאן).

87 (86) כמ"ש בזהר פ' אחרי דס"ה ע"א,

ע"ש (לקולוי"צ כאן).

79 ס"פ תצוה.

80 ראה גם לקו"ש חכ"ח ע' 223 ואילך.

81 (86) כמ"ש בזהר פ' אחרי דס"ה ע"א, וש"נ.

81 ראה פרשתנו שם, כח.

וכמדובר כמ"פ שמצד קוצר הזמן וצמצום הנייר והדיו, לא כתב אאמור באריכות הביאור ובכל הפרטים, בסמכו על כך שהענינים הפשוטים ישלימו לבד.

ובנדוד — עדיין צריך להבין בפשטות הענינים:

הצורך בענין היראה (דינא) בפשטות הוא — כדי לשלול ענין של חטאים, כדאיתא במדרש⁸⁷: "אמר הקב"ה אם בורא אני את העולם במדת הרחמים הוי חטיי' סגיאין".

ולכאורה הרי זה שייך בעיקר לשמירת מצוות לא תעשה, כמבואר בתניא⁸⁸ ש"היראה היא שרש לשס"ה לא תעשה כו".

אבל בנוגע לענין ד"ישתדלון .. באורייתא", לימוד התורה שהיא מצות עשה, וכן הענין ד"יתקיימו פקודי אורייתא", שקאי על קיום מצוות עשה, שבהם מתאים הלשון קיום [משא"כ בנוגע למצוות לא תעשה מתאים לשון שמירה, כמארז"ל⁸⁹ "כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה"] — נוגע יותר ענין האהבה, כמבואר בתניא⁸⁸ ש"האהבה היא שרש כל רמ"ח מ"ע וממנה הן נמשכות ובלעדה אין להם קיום אמיתי וכו".

וא"כ, מהו הביאור במאמר הזהר ש"אלמלי דינא (דוקא) .. לא ישתדלון בני נשא באורייתא ולא יתקיימו פקודי אורייתא?

וביותר צריך להבין בנוגע לענין האמונה — "מהימנותא עילאה":

בשלמא בנוגע ללימוד התורה וקיום מצוות עשה — הנה אף שנוגע יותר ענין האהבה, מ"מ, שייך לומר שגם ע"י ענין היראה תהי' ההשתדלות בלימוד התורה וקיום מצוות עשה; אבל לכאורה לא שייך לומר שע"י היראה יהי' ענין האמונה — דממה-נפשך: אם אינו מאמין ח"ו, אין לו ממי להתיירא; ואם יש אצלו ענין היראה, עכצ"ל שישנו אצלו כבר ענין האמונה.

וא"כ, צריך להבין הפירוש הפשוט במאמר הזהר "אלמלי דינא ..

לא הוו ידעי בני נשא מהימנותא עילאה".

יב. ונקודת הביאור בזה⁹⁰:

"מהימנותא עילאה" היא דרגא נעלית באמונה,

(90) מכאן ואילך — ר"פ בלבד (מרשימה

נוספת).

(87) ב"ר פ"ב, טו.

(88) פ"ד.

(89) עירובין צו, א. וש"נ.

ובכללות — לא רק בבחי' ממכ"ע, שעל זה אין צורך באמונה, כיון שזהו ענין המוכרח ע"פ השגת השכל⁹¹, כמ"ש⁹² "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", וכמארז"ל⁹³ "מה הנשמה ממלאה את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם" (ולכן הרי זה שייך גם אצל אוה"ע⁹⁴), אלא ענין האמונה הוא בבחי' סוכ"ע, שכיון שאי אפשר להכריח זאת ע"פ שכל, יש צורך באמונה דוקא (ועל זה נצטוו בני דוקא⁹⁴).

ובזה גופא יש חילוקי דרגות עד אין קץ, כל חד לפום שיעורא דילי' — מה הם הענינים שבאים אצלו בהשגה, ולאח"ז צ"ל אצלו ענין האמונה בדרגות נעלות יותר.

ובהקדמה — שלא די בענין האמונה בלבד, להיותה בבחי' ריחוק ובבחי' מקיף בלבד, שלכן יכול להיות מעמד ומצב ד"גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרייא⁹⁵, היינו, שמאמין ביכולת ה', ואעפ"כ עובר על רצונו ית', שזהו לפי שהאמונה היא בבחי' מקיף, ואינה חודרת אצלו בפנימיות לפעול עליו בנוגע לפועל ממש. ועז"נ⁹⁶ "ורעה אמונה", שצריך לפרנס את האמונה שתומשך בפנימיות בבחי' דעת והרגשה כו'.

ובענין זה נעשה יהודי בבחי' מהלך — שמתעלה מדרגא לדרגא באופן שהענינים שהיו אצלו תחילה באופן של אמונה, נמשכים ובאים באופן של הבנה והשגה, ואילו ענין האמונה נעשה אז בדרגות נעלות יותר כו'⁹⁷.

וכדי לבוא לדרגות נעלות יותר בענין האמונה — "מהימנותא עילאה" — יש צורך בענין היראה דוקא, כי, מצד ענין היראה, אינו יכול להסתפק במעמדו ומצבו בהוה, ואז לילך לישון... וכמשל העבד⁹⁸, שגם בעת השינה הרי הוא עבד שירא מאדונו כו', ולכן הולך ומוסיף בעבודתו כו'.

ועד"ז בנוגע לכללות העבודה בלימוד התורה וקיום המצוות — שכדי ש"ישתדלון בני נשא באורייתא", היינו, לא רק לימוד התורה סתם,

95) ברכות סג, א (לגירסת הע"י). וראה לקו"ת שם ז, א.

96) תהלים לז, ג. וראה לקו"ת שם ד, ב ואילך.

97) ראה לקו"ת שם ז, ב.

98) ראה גם סה"מ תרפ"ו ע' ב. תרח"ץ ע' יב. ועוד.

91) ראה גם לקו"ת ואתחנן ד, א.

92) ישעי' מ, כו.

93) ראה ברכות יו"ד, א. ויק"ר ספ"ד.

מדרש תהלים קג, א.

94) ראה ספר הערכים חב"ד (כרך ב) ערך

אוה"ע ס"ב (ע' ערב ואילך). וש"נ.

אלא באופן של השתדלות כו', ו"יתקיימו פקודי אורייתא פולחנא שלימותא", באופן של שלימות — יש צורך בענין היראה דוקא.

יג. לאחרי ובהמשך הביאור בפירוש רש"י, דובר גם אודות גזירת מיהו יהודי⁹⁹. וסיים בברכה, שיהי' רק טוב הנראה והנגלה, ויתבטל החושך כו', ובקרוב ממש יקויים היעוד¹⁰⁰ "והלכו גוים לאורך".
 [לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "עוצו עצה ותופר".]

נופלים קרבנות רח"ל (ראה גם תו"מ ח"ס ע' 219. ועוד), כך, שזהו ענין של סכנת נפשות (גם אצל הגוי, להבדיל, שהרי "עכו"ם ששבת חייב מיתה" (סנהדרין נח, סע"ב)). ואמר, שצריך לדבר ולעורר על זה בכל אסיפה של בני, אפילו אנשים פשוטים, וכ"ש בני תורה. (100) ישעי' ס, ג.

99) בין הדברים הזכיר: גודל מעלתו של יהודי — ש"ה נצב (עומד ומתקיים) עליו" (ראה ב"ר פס"ט, ג); חומר הענין ד"הבועל כותית", ש"הבן מן הכותית אינו בנו, שנאמר כי יסיר את בנך מאחרי, מסיר אותו מלהיות אחרי ה'" (רמב"ם הל' איסור"ב פי"ב ה"ז), כך, שזהו היפך קיום עם ישראל, והוסף, שבגלל ביטול המחיצה שבין ישראל לעמים